

Nr 401

Av herr **Hesselbom**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1958/59 till statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 117 föreslås bl. a. om- och utbyggnad av Gräskärns ungdomsvårdsskola i Uddevalla. Kostnaden för denna om- och utbyggnad har beräknats till ca 3 000 000 kr.

Ungdomsvårdsskoleutredningen föreslog 1953 att Gräskärns skolhem skulle ombildas till yrkesskola, d. v. s. att skolan skulle användas för ett äldre klientel än tidigare. Starka betänkligheter häremot anfördes i yttranden över utredningens förslag från styrelserna för Gräskärr och den närbelägna Forsane yrkesskola. Den senare styrelsens synpunkter redovisas i bilagda utdrag av styrelsens yttrande. De däri anförda synpunkterna äger alltjämt giltighet. Det enda som skett sedan yttrandet avgavs är att Lingatans yrkesskola för kvinnliga elever nedlagts. Alltjämt kvarstår sålunda en stark koncentration av ungdomsvårdsskolor till en begränsad del av landet. Särskilt förekomsten av fyra sådana skolor för pojkar inom ett mycket begränsat område vållar stora olägenheter för skolornas verksamhet.

Socialstyrelsens förslag med anledning av ungdomsvårdsskoleutredningens betänkande redovisas i 1955 års statsverksproposition. Gentemot socialstyrelsens förslag att ombilda Gräskärr till yrkesskola ansåg dåvarande departementschefen en viss tveksamhet vara berättigad, varför han förklarade sig icke beredd att tillstyrka en sådan anordning (bil. 7, s. 97). Departementschefens förslag godkändes av riksdagen, vilket får anses innebära att riksdagen delade hans tveksamhet i detta avseende. Trots detta har socialstyrelsen omändrat skolhemmet till yrkesskola, visserligen ej avsedd för det svåra klientel, som från början var avsett, men dock för ett äldre klientel än tidigare. Detta har skett utan att skolans resurser härför tillgodosetts. Följderna härav har inte uteblivit. Det äldre och svårare klientelet har redan vållat vissa svårigheter i Uddevalla. Sålunda togs i förrfjol de inträdda förhållandena till intäkt för en framställning från polisnämnden till stadsfullmäktige i Uddevalla om förstärkning av poliskåren i staden. För Forsaneskolans del har de av skolans styrelse i ovanberörda yttrande anförda farhågorna besannats. Inom ungdomsvårdsskolorna söker man i görligaste mån splittra pojklignorna genom att ligamedlemmarna placeras på olika skolor och att i varje fall ledaren för en sådan liga placeras på annan skola än ligans övriga medlemmar. En dylik ledare för en på Gräskärr intagen liga placerades enligt denna princip på Forsane. Han utnyttjade

första bästa tillfälle att taga kontakt med de forna kamraterna på Gräskärr. Skolornas närhet till varandra ökar sålunda riskerna för att en rymning från en skola lätt smittar av sig till grannskolan.

Här anförda synpunkter, till vilka kan läggas ytterligare andra, bör vara av avgörande betydelse när det gäller att taga ställning till det nu framlagda förslaget, och frågeställningen bör vara om det är klokt att kosta på Gräskärrsskolan 3 000 000 kronor. Detta främst med hänsyn till det nära grannskapet med andra ungdomsvårdsskolor och skolans belägenhet inom Uddevalla stad.

Att socialstyrelsen redan företagit en ombildning av Gräskärr från skolhem till yrkesskola kan försvaras av det nödläge styrelsen befunnit sig i på grund av platsbristen vid yrkesskolorna. Inom ungdomsvårdsskoleorganisationen finns emellertid ett skolhem vid Vedmyra i närheten av Sollefteå, vilken skola ursprungligen varit avsedd som yrkesskola för ett äldre klientel. Det bör därför kunna övervägas huruvida ej denna skola bör utnyttjas som yrkesskola varvid ett ökat antal platser skulle kunna ställas till förfogande för det äldre klientelet. Gräskärr skulle i så fall kunna användas som skolhem för det yngre klientelet.

Även vid en sådan disposition torde vissa ombyggnadsarbeten vid Gräskärr vara nödvändiga. Dessa arbeten torde dock kunna väsentligt begränsas, varvid avsevärda kostnadsbesparingar torde kunna göras. Medel skulle därvid kunna frigöras för en kapacitetsökande utbyggnad vid Vedmyra eller annan lämplig skola i annan del av landet än den där Gräskärr m. fl. är belägna.

Under hänvisning till det anförda får jag hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 117 måtte uttala att en ombildning av Vedmyra skolhem till yrkesskola och Gräskärrens yrkesskola till skolhem måtte göras till föremål för ytterligare prövning innan programmet för om- och utbyggnad av Gräskärrens ungdomsvårdsskola definitivt fastställs.

Stockholm den 9 april 1958

Knut Hesselbom

Bilaga.

Utdrag ur skrivelse från styrelsen för Forsane yrkesskola till kungl. socialstyrelsen den 28 april 1954 med yttrande över ungdomsvårdsskoleutredningens betänkande.

Den andra punkten i omorganisationsplanen, som styrelsen vill uttala en bestämd mening om, rör förslaget att omändra Gräskärr, som nu är skolhem för pojkar, till en yrkesskola för de manliga elever, som omhändertagits av barnavårdsnämnderna jämlikt 22 § mom. d i barnavårdslagen. Styrelsen vill erinra om att de ungdomsvårdsskoleelever, som genom rymningar och i samband med dessa företagna brott åsamkar allmänheten skada och förluster och därigenom skapar en mot skolorna avog inställning, framför allt är de manliga eleverna *över 15 år*. Dock har även de kvinnliga yrkesskoleeleverna, efter vad styrelsen tyckt sig finna, i allt större utsträckning under senare år åstadkommit irritation i den omkringliggande bygden, främst genom rymningar.

Av de 23 ungdomsvårdsskolorna i landet ligger inte mindre än 7, nämligen Fagared, Härsjögården, Margretelund, Brättegården, Forsane, Gräskärr och Lingatan inom ett med hänsyn till rymningarnas följdverkningar mycket begränsat område i västra Sverige. Samtliga är belägna inom en cirkel med endast 7 mils radie. Allra störst är koncentrationen till området Vänersborg—Uddevalla, där Brättegården, Forsane och Gräskärr ligger. Styrelsen vill allvarligt varna för att här öka koncentrationen av yrkesskoleelever. Detta skulle, förutom de ovan angivna nackdelarna, även medföra, att forsaneeleverna ej i den utsträckning som nu sker, skulle kunna medges permissioner till Uddevalla. Styrelsen anser det nämligen otänkbart att två skilda yrkesskolors elever skulle under permission mera regelbundet komma att sammanträffa i en stad, som ej är större än Uddevalla.
